

רב קהילת 'משכן התורה' אלעד
וראש המכון למצוות התלויות בארץ

❖ המעבר לשנה החמישית ❖ הרקים בפירות המצויים בטו בשבט

❖ המעבר לשנה החמישית:

ירקות מאוסמים:

1. יש לשים לב, שהגם ששני השנים שוים כאחד לענין מעשר שני, מכל מקום אין מפרישים מזה על זה. ויש לשים לב שבירקות טריים אמנם כבר אין כל חשש לתערובת. מכל מקום בירקות מאוסמים התערובת מצויה, ובעיקר תפוח אדמה, בצל ומיני דלעת.
2. ניתן להתבונן בדרך כלל, כאשר הבצל הישן הקליפה שלו חומה, ותפוא"א קליפתו חלקה, לעומת החדש שקליפתו סדוקה [כעין קשקשים], וכך מיני דלעת ישנים, כאשר צבעם של החדשים הוא ירוק יותר.
3. בכל עת שיש ספק יש להזהר בכל דרך שלא להפריש מזה על זה.

פירות האילן:

1. פירות שהגיעו לשליש בתשע"ט אף שייקטפו בשנת תש"פ לאחר טו בשבט, מכל מקום דינם כדין השנה הרביעית.
2. פירות שיביאו שלישי לאחר ט"ו בשבט תש"פ [בד"כ החל מפרי השסק ואילך], שייכים לשנה החמישית.
3. אתרוג שייקטף לאחר ראש השנה של תש"פ ולפני ט"ו בשבט, שייך לשנה הרביעית. והנקטף לאחר ט"ו בשבט תש"פ שייך לשנה החמישית.
4. פירות הדר מעיקר הדין, דינם ככל פירות האילן, ויש שחששו לדמותם לאתרוג מספק, ועל כן מפרישים מספק גם מעשר שני וגם מעשר עני.

❖ טבלה על נגיעות בתוצרת החקלאית המצויה בטו בשבט

שם המוצר	אופן השימוש
בטנים עם קליפה	בד"כ בחזקת נקי
בננה טריה	בחזקת נקי
בננה צ'יפס	בחזקת נקי
גוג'י ברי	חייב בדיקה, כמו "צימוקים"
גויאבה	לפרוס לפלחים ולבדוק
גרעיני אבטיח	לפתוח ולבדוק מדגמית
גרעיני דלעת	בחזקת נקי
גרעיני חמניות	לפתוח ולבדוק כל אחד
דוברבנים בסירופ / חמוץ	חייב בדיקה ויזואלית
דוברבנים בסירופ / מתוק	חייב בדיקה ויזואלית
דוברבנים מיובשים	קשה מאד לבדיקה
דוברבנים מסוכרים	יש לבדוק מידגמית
זיתים	בדיקה ויזואלית, וכשיש חשד יש לפתוח
חבושים	לפרוס לפלחים ולבדוק
חמוציות טריות/ מסוכרות	בחזקת נקי
חמוציות מיובשות	חייב בדיקה, כמו "צימוקים"
חרובים	חוצים לשנים ובודקים ויזואלית
לדר באריזות סגורות	בחזקת נקי
לדר באריזות פתוחות	יש לבדוק ויזואלית
מלון	בחזקת נקי

שם המוצר	אופן השימוש
אבוקדו	בחזקת נקי
אבטיח	בחזקת נקי
אגוז ברזיל	בחזקת נקי
אגוז לוז עם קליפה	חייב בדיקה ויזואלית
אגוז מלך עם קליפה	חייב בדיקה ויזואלית
אגוז מקדמיה	בחזקת נקי
אגוז פקאן מסוכר	בחזקת נקי
אגוז פקאן מקולף	חייב בדיקה ויזואלית
אגוז פקאן עם קליפה	בחזקת נקי
אגוז צנובר	בחזקת נקי
אגוז קוקוס	בחזקת נקי
אגוז קשיו	חייב בדיקה ויזואלית
אגוזים ושקדים קצוצים	חייב בדיקה ויזואלית
אגס	בחזקת נקי
אוכמניות	באם הפרי רך חייב בדיקה
אננס בשימורים	בחזקת נקי
אננס טרי	להוריד המשקעים בקילוף
אננס מיובש	חייב בדיקה ויזואלית
אפרסמון	להסיר העלה ולשטוף
אשכולית	זהירות מכנימות ע"ג הקליפה. באם הפרי רך מידי יש לבדוק פנימית
אתרוג מסוכר	בחזקת נקי
בטנים מצופים שוקולד	לפתוח ולבדוק מדגמית
בטנים מקולפים	חייב בדיקה ויזואלית

חרקים בפירות המצויים בטו בשבט | דבר העורך

שם המוצר	אופן השימוש
שימורי פירות	בד"כ בחזקת נקי
שקדים מקולפים	חייב בדיקה ויזואלית
שקדים עם קליפה קשה	חייב בדיקה ויזואלית לאחר פתיחה
תאנים	טרי מגידול מטופל היטב - בחזקת נקי, לחצות ולבדוק ויזואלית. טרי לא מטופל יבש - צריך בדיקה יסודית וקשה מאד
תות עץ	חייב בדיקה יסודית
תות שדה	לבחור השלימים, להוריד הפרח עם מעט מהפרי, להשרות כ 2 דקות במים וחומר ולערבב ביד. להוציא מהחומר, ולשטוף כל תות תחת ברז מים עם מברשת.
תמר לח	בחזקת נקי
תמר מיובש	לחצות, להסיר הגלעין ולבדוק יסודי
תפוז	ראה לעיל "אשכולית"
תפוז סיני מסוכר	בחזקת נקי
תפוח עץ - טרי / מיובש	בחזקת נקי

שם המוצר	אופן השימוש
מנגו מיובש	לבדוק ויזואלית
משמש מיובש	חוצים לשניים ובודקים ממול מקור אור
ענבים	להשרות במים עם חומר ולשטוף תחת ברז
ערמונים	לפתוח ולבדוק
פומלה/ית	ראה לעיל "אשכולית"
פטל / אסנה	חייב בדיקה יסודית והבדיקה קשה
פיסטוקים	חייב בדיקה ויזואלית לאחר פתיחה
פפאיה/טרי/ שימורים/ מיובש	בחזקת נקי, את המיובש לבדוק ויזואלית
צימוקים	חייב בדיקה - להשרות 10% במים חמים ל-10 דקות, אם צפים חרקים יש לזרוק הכל, באם הכל נקי אפשר להשתמש
קבוקים	לפתוח ולבדוק מדגמית
קיווי טרי או מיובש	בחזקת נקי, את המיובש לבדוק ויזואלית
קלמנטינה	ראה לעיל "אשכולית"
רימון	חייב בדיקה ויזואלית לאחר הפתיחה
שזיף מיובש	לאחר פתיחה חייב בדיקה ממול מקור אור

ויהי רצון מלפני אלוקי השמים, שיתברכו כל פירות האילנות למטה, ויושפע שפע ברכה והצלחה ממקור האיל"ן למעלה, עלינו ועל כל עמו ישראל בכל אתר ואתר (מתוך התפילה על האתרוג לרבינו הב"ח

זיע"א)

**ביקרא דאורייתא
שניאור ז. רוזה**

סדר הברכות באכילת פירות ט"ו בשבט בתוספת אמירת פסוקים ומשניות לכל פרי, נערך על ידי מורינו ראש המכון שליט"א.

חיטה:

יקח עוגה או שאר מיני מאפה מקמח חיטים ויאמר:

כִּי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ מִבִּיאֵךְ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה אֶרֶץ נְחָלִי מִיַּם עֵינַת וְתַהֲמַת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר: אֶרֶץ חֹטֵה וְשַׁעֲרָה וְגֶפֶן וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדִבְשׁ:

מִה יָפוּ פַעְמִיךָ בְּנַעֲלִים בַּת נָדִיב חֲמוּקִי יִרְכִיכֶךָ כִּמּוֹ חֲלָאִים מַעֲשֶׂה יְדֵי אֱמֹן: שְׂרָרְךָ אֲגֹן הַסְּהַר אֶל יַחֲסֵר הַמּוֹזָג בְּטַבֵּךְ עֲרַמַת חֲטִיִּם סוּגָה בְּשׁוֹשְׁבִים:

אָמַר רַבִּי תַּיָא בַר אֲבָא: הַרְוָאָה חֲטִיִּם בְּחֵלוֹם - רְאֵה שְׁלוֹם, שְׁנַאֲמַר: הַשֶּׁם גְּבוּלְךָ שְׁלוֹם חֲלַב חֲטִיִּם יִשְׁבִיעֶךָ.

ויברך בורא מיני מזונות ויאכל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא מִיְּנֵי מְזוּנוֹת:

יין:

יקח כוס יין, ויאמר:

אֲסִרִי לְגֶפֶן עִירָה וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֲתָנוּ כַּבֵּס בֵּינָן לְבָשׁוּ וּבָדַם עֲנָבִים סוּתָה: חֲכָלִילִי עֵינַיִם מֵיָיִן וּלְבָן שְׁנַיִם מִחֲלָב:

בְּאֵתִי לִגְנֵי אַחֲתֵי כֹלָה אֲרִיתִי מוֹרֵי עִם בְּשָׁמִי אֲכַלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבִשִׁי שְׁתִּיתִי יַיִן עִם חֲלָבִי אֲכָלוּ רַעִים שְׁתוּ וְשִׁכְרוּ דוּדִים:

תְּנִי תַנָּא קַמָּה דְּרַבִּי יוֹחָנָן: כָּל מִיְּנֵי מִשְׁקִין יִפְיִן לְחֵלוֹם חוּץ מִן הַיָּיִן, יֵשׁ שׁוֹתָהוּ וְטוֹב לוֹ, וְיֵשׁ שׁוֹתָהוּ וְרַע לוֹ; יֵשׁ שׁוֹתָהוּ וְטוֹב לוֹ - שְׁנַאֲמַר וַיֵּינן יִשְׁמַח לִבָּב אָנוּשׁ, וְיֵשׁ שׁוֹתָהוּ וְרַע לוֹ - שְׁנַאֲמַר תְּנוּ שִׁכָר לְאוּבַד וַיֵּינן לְמָרִי נָפֵשׁ, אָמַר לֵה רַבִּי יוֹחָנָן לְתַנָּא, תְּנִי: תְּלַמִּיד חָכֵם לְעוֹלָם טוֹב לוֹ, שְׁנַאֲמַר לְכוּ לְחַמוּ

בלחמי ושתו בנין מסכתא:

ויברך פרי הגפן, ויכוין לפטור כל שאר משקין שישתה:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הַגֶּפֶן:

זיתים:

יקח זית ויאמר:

זֵית רַעֲנָן יְפֵה פְּרֵי תֹאֵר קָרָא יְהוָה שְׁמֶךָ:

כִּי תַחֲבֹט זֵיתְךָ לֹא תִפְאַר אַחֲרֶיךָ לְגַר לִיתָוִם וּלְאַלְמָנָה יְהִיָּה:

וְהִיָּה כִּי יִבִּיאֵךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּע לְאַבְרָהָם לְאַבְרָהָם לְיִצְחָק וּלְיַעֲקֹב לְתַת לָךְ עָרִים גְּדֹלֹת וְטֹבָת אֲשֶׁר לֹא בְּנִית: וּבְתֵימִם מְלֵאִים כָּל טוֹב אֲשֶׁר לֹא מְלֵאָת וּבֵרַת חֲצוּבִים אֲשֶׁר לֹא חֲצֻבָת כְּרָמִים וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא נִטְעַת וְאֲכַלְתָּ וְשִׁבַּעְתָּ:

הַרְוָאָה זֵית בְּחֵלוֹם - שֵׁם טוֹב יוֹצֵא לוֹ, שְׁנַאֲמַר זֵית רַעֲנָן יְפֵה פְּרֵי תֹאֵר קָרָא ה' שְׁמֶךָ. הַרְוָאָה שְׁמֵן זֵית בְּחֵלוֹם - יִצְפֵּה לְמֵאוֹר תּוֹרָה, שְׁנַאֲמַר וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שְׁמֵן זֵית זָךְ.

ויברך בורא פרי העץ ויכוין לפטור כל פירות העץ שיאכל:

בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרֵא פְּרֵי הָעֵץ:

תמרים:

יקח תמרים ויאמר:

צְדִיק כְּתָמַר יִפְרַח כְּאֲרוֹז בְּלִבְנוֹן יִשְׁגָּה: שְׁתוּלִים בְּבֵית יְהוָה בְּחֲצֵרוֹת אֱלֹהֵינוּ יִפְרִיחוּ:

זֹאת קוֹמַתְךָ דְּמַתָּה לְתָמַר וְשִׁדְיָךְ לְאַשְׁכְּלוֹת: אֲמַרְתִּי אֶעֱלֶה בְּתָמַר אַחְזֶה בְּסַנְסַנְיָו וַיְהִיֵּנוּ נָא

שְׂדֵיךְ כְּאֲשֶׁכְּלוֹת הַגֶּפֶן וְרִיחַ אַפְּךָ כִּתְפוּחִים:
הַרְוֵאָה תְּמָרִים בְּחֵלוֹם - תָּמוּ עוֹנוֹתַי,
שֶׁנֶּאֱמַר תָּם עוֹנֶךָ בַּת צִיּוֹן.

ויאכל בלי ברכה (כיון שבירך כבר על הוי"ת):

ענבים [צימוקים]:

יקח ענבים ויאמר:

גֶּפֶן מִמְצָרִים תְּסִיעַ תִּגְרַשׁ גּוֹיִם וְתִטְעֶנָּה:
פְּנוּיַת לְפָנֶיהָ וְתִשְׂרַשׁ שְׂרָשֶׁיהָ וְתִמְלֵא אֶרֶץ:
כֶּסֶו הָרִים צִלָּה וְעֲנַפֶּיהָ אֶרְוֵי אֵל: תִּשְׁלַח
קְצִירָהּ עַד יָם וְאֵל נְהַר יוֹנְקוֹתֶיהָ:

אֲשֶׁתְּךָ כִּגְפֹן פְּרִיָּה בִּירְכָתִי בֵּיתְךָ בְּנֵיךָ
כְּשֶׁתְּלִי וַיִּתִּים סָבִיב לְשִׁלְחָנְךָ:

הַרְוֵאָה גֶּפֶן טְעוּנָה בְּחֵלוֹם - אֵין אֲשֶׁתּוֹ מִפְּלֵת
נְפִלִים, שֶׁנֶּאֱמַר אֲשֶׁתְּךָ כִּגְפֹן פְּרִיָּה. שׁוֹרְקָה
- יִצְפָּה לְמִשִּׁית, שֶׁנֶּאֱמַר אֶסְרִי לְגֶפֶן עִירָה
וְלִשְׂרָקָה בְּנֵי אֲתוֹנוֹ.

ויאכל בלי ברכה.

תאנים:

יקח מן התאנים ויאמר:

הַנִּצְצָנִים נִרְאוּ בְּאֶרֶץ עַת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל
הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאֶרְצוֹנוֹ:

הַתְּאֲנָה חֲנוּטָה פְּגִיָּה וְהַגֶּפֶנִּים סִמְדֵר נִתְּנוּ רִיחַ
קוֹמִי לָךְ רַעֲיִתִי יִפְתִּי וְלִכִּי לָךְ:

הַרְוֵאָה תְּאֲנָה בְּחֵלוֹם - תּוֹרְתּוֹ מִשְׁתַּמֶּרֶת
בְּקָרְבוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר נִצֹר תְּאֲנָה יֵאֱכַל פְּרִיָּה.

ויאכל בלי ברכה [אם בדיק כראוי מן החרקים,
ואם לאו יאמר הפסוקים על הראיה בלבד].

רימונים:

יקח מן הרימונים ויאמר:

כְּפִלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ מִבְּעַד לְצַמְתְּךָ:

שְׁלַחֲיָךְ פְּרִדְסֵי רְמוֹנִים עִם פְּרִי מְגֵדִים כְּפָרִים
עִם גִּרְדִּים:

לְכָה דוֹדִי נִצֵּא הַשְּׂדֵה נְלִינָה בְּכַפְרִים:

נִשְׁכִּימָה לְכַרְמִים נִרְאָה אִם פְּרָחָה הַגֶּפֶן פִּתַח
הַסִּמְדֵר הַנִּצּוּ רְמוֹנִים שָׁם אֲתָן אֶת דְּרִי לָךְ:

הַדּוֹדָאִים נִתְּנוּ רִיחַ וְעַל פְּתַחנּוּ כָּל מְגֵדִים
חֲדָשִׁים גַּם יִשְׁנִים דוֹדֵי צִפְנָתִי לָךְ:

הַרְוֵאָה רְמוֹנִים בְּחֵלוֹם, זְטָרִי - פְּרִי עֶסְקָה
כְּרְמוֹנָא, רְבִרְבִי - רְבִי עֶסְקָה כְּרְמוֹנָא,
פְּלָגִי - אִם תִּלְמִיד חָכֵם הוּא - יִצְפָּה לְתוֹרָה,
שֶׁנֶּאֱמַר אֲשַׁקֶּךָ מִיַּיִן הֶרְקַח מַעֲסִים רְמָנִי,
וְאִם עִם הָאֶרֶץ הוּא - יִצְפָּה לְמִצּוֹת, שֶׁנֶּאֱמַר
כְּפִלַח הַרְמוֹן רִקְתָּךְ. מֵאֵי רִקְתָּךְ - אֶפְלוּ
רִיקְנִיו שְׁבַךְ מְלֵאִים מִצּוֹת כְּרָמוֹן.

ויאכל בלי ברכה.

אתרוג:

נוהגים לעשות מן האתרוג מיני מרקחת ולאוכלו
בט"ו בשבט:

וְלִקְחָתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הַדֶּר
כֶּפֶת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת וְעֶרְבֵי נָחַל
וְשִׁמְחָתֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת יָמִים:

הַרְוֵאָה אֲתָרוֹג בְּחֵלוֹם - הַדּוֹר הוּא לִפְנֵי
קוֹנוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר פְּרִי עֵץ הַדֶּר כֶּפֶת תְּמָרִים.

ויאכל בלי ברכה. ואין לברך ברכת שהחיינו [אף
הנשים שלא בירכו על ד' מינים כמו שביארתי
בספרי שו"ת שש משזר כרך שני חאו"ח סי' ז].

תפוח:

יקח מן התפוח ויאמר:

סִמְכוּנֵי בְּאֲשִׁישׁוֹת רְפֹדוּנֵי בְּתַפּוּחִים כִּי
חֹלֶת אֶהְבֶּה אֲנִי:

אֲנִי חִבְּצַלַת הַשְּׂרוֹן שׁוֹשְׁנַת הַעֲמֻקִּים:

כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין חֲחוּחִים כֵּן רַעֲיִתִי בֵּין הַבְּנוֹת:
כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר כֵּן דוֹדֵי בֵּין הַבְּנִים בְּצִלוֹ
חֲמֹדְתִי וַיִּשְׁבְּתִי וּפְרִיו מֵתוֹק לַחֲכִי:

וַיֹּאמֶר רְאֵה רִיחַ בְּנֵי כְּרִיחַ שְׂדֵה אֲשֶׁר בְּרָכוּ
ה', אָמַר רַב יְהוּדָה בְּרָה דְרַב שְׁמוּאֵל בַּר
שִׁילַת מִשְׁמָה דְרַב: כְּרִיחַ שְׂדֵה שֶׁל תַּפּוּחִים.

ויאכל בלי ברכה.

אגוז:

יקח אגוז ויאמר:

אֵל גִּנַּת אַגּוּז יִרְדְּתִי לְרֵאוֹת בְּאֵבֵי הַנַּחַל

וְכָל שֵׁיחַ הַשְּׂדֵה טָרֵם יִהְיֶה בְּאֶרֶץ וְכָל עֵשֶׂב הַשְּׂדֵה טָרֵם יִצְמַח כִּי לֹא הִמְטִיר יְהוָה אֱלֹהִים עַל הָאֶרֶץ וְאָדָם אֵין לַעֲבֹד אֶת הָאֲדָמָה:
וְאֵד יַעֲלֶה מִן הָאֶרֶץ וְהִשְׁקָה אֶת כָּל פְּנֵי הָאֲדָמָה:

הַכּוֹסֵס אֶת הָאֲרִז מִבְּרֶךְ עָלָיו בּוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה. אֶפְאֵן בְּשֵׁלָן אִף עַל פִּי שֶׁהַפְּרוֹסוֹת קִימוֹת מִבְּרֶךְ עָלֵיהֶן בּוֹרָא מִינֵי מְזוֹנוֹת וְאֵין מִבְּרֶךְ אַחֲרֵיהֶן כְּלוּם. זֶה הַכֶּלֶל כָּל שֶׁתַּחֲלֹתוּ הַמוֹצֵיא לָחֵם מִן הָאֶרֶץ מִבְּרֶךְ אַחֲרָיו שֶׁלֹּש בְּרִכּוֹת.

ויברך בורא פרי האדמה, ויכוין לפטור כל פירות האדמה שיאכל אחר כך:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם בּוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה:

שהכל נהיה בדברו:

יקח דבר מאכל שברכתו שהכל [ושאינו משקה שכבר הוציא המשקים בברכת הגפן] ויאמר:
בְּרֶךְ עַל פְּרוֹת הָאֵילָן בּוֹרָא פְּרִי הָאֲדָמָה, יִצָּא. וְעַל פְּרוֹת הָאֶרֶץ בּוֹרָא פְּרִי הָעֵץ, לֹא יִצָּא. עַל כָּלֵם אִם אָמַר שֶׁהַכֶּלֶל, יִצָּא:

עַל דְּבַר שְׂאִין גְּדוּלוֹ מִן הָאֶרֶץ, אוֹמֵר שֶׁהַכֶּלֶל. עַל הַחֲמֵץ וְעַל הַנוֹבְלוֹת וְעַל הַגּוֹבָאִי, אוֹמֵר שֶׁהַכֶּלֶל. עַל הַחֶלֶב וְעַל הַגְּבִינָה וְעַל הַבִּיצִים, אוֹמֵר שֶׁהַכֶּלֶל. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, כָּל שֶׁהוּא מִין קִלְקָלָה - אֵין מִבְּרַכִּין עָלָיו:

ויברך שהכל נהיה בדברו, ויכוין לפטור כל מה שיאכל אחר כך:
בְּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם שֶׁהַכֶּלֶל נִהְיֶה בְּדַבְּרוֹ:

לְרִאוֹת הַפְּרֻחָה הַגֶּפֶן הִנְצוּ הַרְמָנִים: לֹא יִדְעֵתִי נַפְשִׁי שְׂמֵתֵנִי מִרְכָּבוֹת עִמִּי נָדִיב:
אֶל גִּנַּת אַגּוּז יִרְדְּתִי, מֵה אַגּוּז זֶה אַתָּה נוֹטֵל אֶחָד מִזֵּהָרִים וְכֵלֶן מִדְּרָדְרִין וּמִתַּגְּלָגְלִים זֶה אַחֵר זֶה, כִּף הֵן יִשְׂרָאֵל לָקָה אֶחָד מֵהֶן כֵּלֶן מִרְגִּישִׁין.

ויאכל בלי ברכה.

שקד:

יקח שקד ויאמר:

וְיִהְיֶה מִמְחֻרַת וַיִּבֵּא מֹשֶׁה אֶל אֱהֱל הָעֵדוּת וְהִנֵּה פָּרַח מִטֶּה אֶהֱרֹן לְבֵית לִוִּי וַיִּצָּא פָּרַח וַיִּצָּץ צִיץ וַיִּגְמַל שְׂקָדִים:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִשְׂרָאֵל אֲבִיהֶם אִם כֵּן אֶפּוֹא זֹאת עֲשׂוּ קָחוּ מִזְמֶרֶת הָאֶרֶץ בְּכַלִּיכֶם וְהוֹרִידוּ לְאִישׁ מִנְחָה מֵעֵט צִרִי וּמֵעֵט דִּבְשׁ נִכְאֹת וְלֹט בְּטָנִים וּשְׂקָדִים:

וַיִּגְמַל שְׂקָדִים גָּמַל לְכֹל מִי שֶׁהָיָה שׁוֹקֵד עַל שְׁבִטוֹ שֶׁל לִוִּי, וְלִמָּה שְׂקָדִים וְלֹא רְמוּנִים וְלֹא אַגּוּזִים לְפִי שֶׁנִּמְשְׁלוּ יִשְׂרָאֵל בָּהֶם, וְאוֹתוֹ הַמַּטֵּה הָיָה בְּיַד כָּל מֶלֶךְ וּמֶלֶךְ עַד שֶׁחָרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וּנְגַנְזוּ, וְאוֹתוֹ הַמַּטֵּה עֲתִיד לִהְיוֹת בְּיַד מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ שְׁנֹאֲמַר: מַטֵּה עֲזָה יִשְׁלַח ה' מִצִּיּוֹן רִדְהָ בְּקֶרֶב אֵיבֵיךָ.

ויאכל בלי ברכה.

פירות האדמה:

יקח מפרי האדמה ויאמר:

אֵלֶּה תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאֶרֶץ בְּהַבְּרָאָם בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְהוָה אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם:

תפילת האתרוג

היכן מקורו של המנהג שנדאי להתפלל על האתרוג ביום ט"ו בשבט, והאם יש תפילה מיוחדת לכך?

מקור הדברים בספר הקד' "בני יששכר" (חודש שבט, מאמר ב', סימן ב') וז"ל שם: "טעם שאמר התנא במתניתין בא' בשבט - ר"ה לאילן, כדברי בית שמאי. ובית הילל אומרים בט"ו בו. ונאמר "אילן" לשון יחיד, ולא אמר "אילנות". לרמזו מה שאמרו רבותינו להתפלל בט"ו בשבט על אתרוג כשר ומהודר שיזמין הקב"ה בעת שיצטרך למצווה.... וזהו שאמר התנא: אילן - לשון יחיד, לרמזו על האילן המיוחד המבואר בתורה למצווה". והגאון רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו לשון חכמים ח"א סימן ל"ח אף כתב על כך נוסח תפילה מיוחד (וראיתי כבר כמה גירסאות והגהות על נוסח תפילה זו. מכל מקום אכתוב את זאת שנמצאת עמדי):

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּבָרֵךְ כָּל אֵילָנוֹת הָאֶתְרוֹג לְהוֹצִיא פְרוֹתֵיהֶם בְּעֵתָם, וְיוֹצִיאוּ אֶתְרוֹגִים טוֹבִים יָפִים וּמְהֻדָּרִים וְנִקְיִים מִכָּל מוּם. וְלֹא יַעֲלֶה בָהֶם כָּל חֲזוּזִית וְיִהְיוּ שְׁלֵמִים, וְלֹא יִהְיֶה בָהֶם שׁוּם חֲסָרוֹן, וְאֶפִּילוֹ עֲקִיצַת קוֹץ. וְיִהְיוּ מְצוּיִים לָנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל אַחֵינוּ בְּכָל מְקוֹם שָׁהֵם, לְקַיֵּם בָּהֶם מִצְוַת נְטִילָה עִם מִצְוַת נְטִילָה עִם הַלּוּלָב בְּחַג הַסְּפּוֹת שְׂיָבֵא עֲלֵינוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם, בְּאִשֶּׁר צִוִּיתָנוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עֲבָדְךָ: וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרֵי עֵץ הָדָר פֶּתַת תְּמָרִים וְעֵנַף עֵץ עֵבֶת וְעֵרְבֵי נָחַל. וְיִהְיֶה רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתְּעַזְּרֵנוּ וְתַסְּעֵנוּ לְקַיֵּם מִצְוָה זוֹ שֶׁל נְטִילַת לּוּלָב וְהַדָּם וְעֵרְבָה וְאֶתְרוֹג בְּתַקְנָהּ בְּזִמְנָהּ בְּחַג הַסְּפּוֹת שְׂיָבֵא עֲלֵינוּ לְחַיִּים טוֹבִים וּלְשָׁלוֹם בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לִבָּב, וְתַזְמִין לָנוּ אֶתְרוֹג יָפֵה וּמְהֻדָּר וְנִקְיִ וְשָׁלֵם וְכִשֵּׁר כִּהְלַכְתּוּ.

וְיִהְיֶה רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּבָרֵךְ כָּל מִינֵי הָאֵילָנוֹת וְיוֹצִיאוּ פְרוֹתֵיהֶם בְּרַבּוּי, שְׂמָנִים וְטוֹבִים, וְתְבָרֵךְ אֶת הַגִּפְּנִים שְׂיִוְצִיאוּ עֲנָבִים הַרְבֵּה, שְׂמָנִים וְטוֹבִים, כְּדֵי שְׂיִהְיֶה הַיַּיִן הַיּוֹצֵא מֵהֶם מְצוּי לְרַב לְכָל עַמּוֹה יִשְׂרָאֵל לְקַיֵּם בּוֹ מִצְוַת קֹדֶשׁ וּמִצְוַת הַבְּדִלָּה בְּשִׁבְתוֹת וְיָמִים טוֹבִים וְיִתְקַיֵּם בָּנוּ וּבְכָל יִשְׂרָאֵל אַחֵינוּ מִקְרָא שְׂכָתוֹב: לֵךְ אֶכֶל בְּשִׂמְחָה לַחֲמֶךָ וְיִשְׂתַּח בְּלִב טוֹב וַיִּנְדֶּךָ כִּי כָבֵד רָצָה הָאֱלֹהִים אֶת מַעֲשֶׂיךָ. וְנֹאמַר: בְּאֵתִי לִגְנִי אֶחָתִי כִּלְהֵ אֲרִיתִי מוֹרִי עִם בְּשָׂמִי אֶכְלֵתִי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי שְׂתִיתִי יַיִן עִם חֶלְבִי אֶכְלוּ רַעִים שְׂתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדִים. יִהְיֶה לְרְצוֹן אֲמַרִי כִּי וְהִגִּידוּ לִבִּי לְפָנֶיךָ ה' צוּרִי וְגֹאֲלִי:

וְיִהְיֶה רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלְקֵינוּ אֲבוֹתֵינוּ שֶׁתְּבָרֵךְ כָּל מִינֵי הָאֵילָנוֹת לְמַטָּה, וְיִוֹשְׁפֵעַ שְׁפַע בְּרַכָּה וְהַצְּלַחָה מִמְּקוֹר הָאֵילָן לְמַעְלָה, עֲלֵינוּ וְעַל כָּל עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּכָל אֶתְר וְאֶתְר: